

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 9ης Νοεμβρίου 2016*

«Προδικαστική παραπομπή — Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις — Διαδικασίες αφερεγγυότητας — Κανονισμός (ΕΚ) 1346/2000 — Άρθρο 4 — Αποτελέσματα τα οποία προβλέπει η νομοθεσία κράτους μέλους σχετικά με τις απαιτήσεις που δεν έχουν αναγγελθεί στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας — Αποκλεισμός — Φορολογική φύση της απαιτήσεως — Δεν ασκεί επιρροή — Άρθρο 15 — Έννοια της “εκκρεμούς δίκης” — Διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσεως — Δεν εμπίπτουν»

Στην υπόθεση C-212/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Tribunalul Mureş (πρωτοδικείο του Mureş, Ρουμανία) με απόφαση της 24ης Απριλίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Μαΐου 2015, στο πλαίσιο της δίκης

ENEFI Energiahatekonysagi Nyrt

κατά

Directia Generală Regională a Finanțelor Publice Braşov (DGRFP),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. L. da Cruz Vilaça, πρόεδρο τμήματος, M. Berger (εισηγήτρια), A. Borg Barthet, E. Levits και F. Biltgen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Bobek

γραμματέας: L. Carrasco Marco, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ’ ακροατηρίου συζητήσεως της 14ης Απριλίου 2016,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Fehér, G. Κοός και M. Βόρα,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. Bulterman και M. de Ree,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον M. Wilderspin, επικουρούμενο από την D. Calciu, avocat,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ρουμανική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιουνίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας (ΕΕ 2000, L 160, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της ENEFI Energiahatekonysagi Nyrt (στο εξής: ENEFI), πρώην E-Star Alternatív Energiaszolgaitato Nyrt, και της Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov (DGRFP) [γενικής διεύθυνσεως δημόσιων οικονομικών της επαρχίας του Brașov (DGRFP), Ρουμανία, στο εξής: DGRFP Brașov], με αντικείμενο την αναγκαστική εκτέλεση φορολογικής απαιτήσεως της DGRFP Brașov έναντι της ENEFI.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 12, 20, 21 και 23 του κανονισμού 1346/2000 έχουν ως εξής:

«(12) Ο παρών κανονισμός προβλέπει ότι η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας μπορεί να αρχίζει στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη. Η διαδικασία αυτή είναι γενικής εφαρμογής και αποσκοπεί στο να συμπεριλάβει όλα τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη. Προκειμένου να προστατευθούν τα διάφορα συμφέροντα, ο παρών κανονισμός επιτρέπει την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας εκ παραλλήλου με τη διεξαγωγή της κύριας διαδικασίας. Η δευτερεύουσα διαδικασία μπορεί να αρχίσει στο κράτος μέλος όπου έχει εγκατάσταση ο οφειλέτης. Τα αποτελέσματα της δευτερεύουσας διαδικασίας περιορίζονται στα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος. Η ύπαρξη υποχρεωτικών κανόνων συντονισμού με την κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας εγγυάται την ενιαία αντιμετώπιση στην Κοινότητα.

[...]

(20) [...] Για να εξασφαλιστεί ο δεσπόζων ρόλος της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας, ο σύνδικος της διαδικασίας αυτής θα πρέπει να διαθέτει διάφορες δυνατότητες παρέμβασης στις δευτερεύουσες διαδικασίες αφερεγγυότητας. Θα πρέπει να μπορεί, παραδείγματος χάριν, να προτείνει ένα πρόγραμμα εξυγίανσης ή έναν πτωχευτικό συμβιβασμό, ή να ζητήσει την αναστολή της εκκαθάρισης των περιουσιακών στοιχείων στη δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας.

(21) Κάθε πιστωτής, όπου και αν κατοικεί στην Κοινότητα, θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να αναγγείλει τις απαιτήσεις του σε κάθε διαδικασία αφερεγγυότητας που διεξάγεται στην Κοινότητα και αφορά τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη. Αυτό θα πρέπει να ισχύει επίσης για τις φορολογικές αρχές και για τους οργανισμούς κοινωνικών ασφαλίσεων. Ωστόσο, προκειμένου να υπάρχει ισότητα μεταχείρισης των πιστωτών, πρέπει να συντονίζεται η κατανομή του προϊόντος της εκκαθάρισης. [...]

[...]

(23) Ο παρών κανονισμός, στα θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, θα πρέπει να καθορίζει ενιαίους κανόνες για τη σύγκρουση των νομοθεσιών οι οποίοι να αντικαθιστούν, στα πλαίσια του πεδίου εφαρμογής τους, τις εθνικές διατάξεις ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Εκτός εάν υπάρχει αντίθετη διάταξη, θα πρέπει να εφαρμόζεται [το δίκαιο] του κράτους μέλους έναρξης της διαδικασίας (*lex concursus*). [...] [Το] *lex concursus* καθορίζει όλα τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας, τόσο τα διαδικαστικά όσο και τα ουσιαστικά, επί των ενεχόμενων προσώπων και εννόμων σχέσεων. [Το δίκαιο αυτό] διέπει όλους τους όρους έναρξης, διεξαγωγής και περάτωσης της διαδικασίας αφερεγγυότητας.»

4 Το άρθρο 3 του κανονισμού 1346/2000, το οποίο επιγράφεται «Διεθνής δικαιοδοσία», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Αρμόδια για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη. Για τις εταιρίες και τα νομικά πρόσωπα τεκμαίρεται, μέχρις αποδείξεως του εναντίου, ότι κέντρο των κύριων συμφερόντων είναι ο τόπος της καταστατικής έδρας.

2. Όταν το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη ευρίσκεται σε κράτος μέλος, τα δικαστήρια άλλου κράτους μέλους είναι αρμόδια για την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας, κατ' αυτού, μόνον εάν έχει εκεί εγκατάσταση. Η διαδικασία αυτή παράγει αποτελέσματα μόνον έναντι των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη που βρίσκονται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

3. Όταν αρχίσει διαδικασία αφερεγγυότητας, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1, τυχόν μεταγενέστερες διαδικασίες αφερεγγυότητας που αρχίζουν κατ' εφαρμογή της παραγράφου 2, είναι δευτερεύουσες, και συνιστούν υποχρεωτικώς διαδικασίες εκκαθάρισης.

[...]»

5 Το άρθρο 4 του κανονισμού αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εφαρμοστέο δίκαιο», προβλέπει τα κάτωθι:

«1. Εάν ο παρών κανονισμός δεν ορίζει άλλως, δίκαιο εφαρμοστέο στη διαδικασία αφερεγγυότητας και στα αποτελέσματά της είναι το δίκαιο του κράτους μέλους έναρξης της διαδικασίας [αφερεγγυότητας], κατωτέρω καλουμένου “κράτος έναρξης”.

2. Το δίκαιο του κράτους έναρξης ρυθμίζει τις προϋποθέσεις έναρξης, τη διεξαγωγή και την περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Βάσει του δικαίου αυτού, ορίζονται συγκεκριμένα:

[...]

στ) τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί των ατομικών διώξεων εκ μέρους πιστωτών, εκτός αν υφίσταται εκκρεμοδικία·

ζ) οι πτωχευτικές και οι μεταπτωχευτικές απαιτήσεις·

η) οι κανόνες αναγγελίας, εξέλεξης και τελικής επαλήθευσης των πιστώσεων·

[...]

ι) οι προϋποθέσεις και τα αποτελέσματα της περατώσεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας, ιδίως διά πτωχευτικού συμβιβασμού·

ια) τα δικαιώματα των πιστωτών μετά την περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας·

[...]».

- 6 Το άρθρο 15 του κανονισμού 1346/2000, το οποίο τιτλοφορείται «Αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί εκκρεμών δικών», ορίζει τα ακόλουθα:

«Τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί εκκρεμούς δίκης με αντικείμενο πράγμα ή δικαίωμα της πτωχευτικής περιουσίας, διέπονται αποκλειστικά από το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υφίσταται η εκκρεμοδικία.»

- 7 Το άρθρο 20 του ίδιου κανονισμού επιγράφεται «Απόδοση και καταλογισμός» και προβλέπει τα κάτωθι:

«1. Ο πιστωτής ο οποίος, μετά την έναρξη διαδικασίας του άρθρου 3, παράγραφος 1, ικανοποίησε καθ' οιονδήποτε τρόπο, και δη μέσω αναγκαστικής εκτελέσεως, εν όλω ή εν μέρει, την απαίτησή του με περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη ευρισκόμενα σε άλλο κράτος μέλος οφείλει να αποδώσει ό,τι έλαβε στον σύνδικο, επιφυλασσομένων των άρθρων 5 και 7.

2. Προς εξασφάλιση ίσης μεταχείρισης των πιστωτών, ο πιστωτής ο οποίος, στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας, ικανοποίησε μέρος της απαίτησής του, δεν συμμετέχει στις διανομές τις πραγματοποιούμενες στο πλαίσιο άλλης διαδικασίας μέχρις ότου οι πιστωτές της αυτής τάξεως ή κατηγορίας λάβουν ισοδύναμο μέρος στο πλαίσιο της άλλης διαδικασίας.»

- 8 Το άρθρο 39 του κανονισμού 1346/2000 φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα αναγγελίας των απαιτήσεων» και έχει ως εξής:

«Οι πιστωτές οι έχοντες συνήθη διαμονή ή κατοικία ή έδρα σε κράτος μέλος άλλο από το κράτος έναρξης, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών αρχών και των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης των κρατών μελών, δικαιούνται να αναγγέλλουν εγγράφως τις απαιτήσεις τους, στο πλαίσιο της διαδικασίας αφερεγγυότητας.»

Το ουγγρικό δίκαιο

- 9 Το άρθρο 20, παράγραφος 3, του éni XLIX. törvény, a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról του 1991 (νόμου XLIX του 1991, για τη ρύθμιση των διαδικασιών αφερεγγυότητας, στο εξής: νόμος XLIX του 1991), ορίζει τα ακόλουθα:

«Σε περίπτωση μη τηρήσεως της προθεσμίας που προβλέπεται στον παρόντα νόμο, ο πιστωτής δεν μπορεί να μετάσχει στον πτωχευτικό συμβιβασμό και ο πτωχευτικός συμβιβασμός δεν παράγει αποτελέσματα έναντι του συγκεκριμένου προσώπου. Ο δικαιούχος απαιτήσεως που δεν έχει εγγραφεί στον κατάλογο των πιστωτών λόγω μη τηρήσεως της προθεσμίας αναγγελίας δεν μπορεί να προβάλει την απαίτηση αυτή έναντι του οφειλέτη, πλην όμως μπορεί να αναγγείλει την απαίτησή του, εφόσον δεν έχει ακόμη παραγραφεί, στο πλαίσιο διαδικασίας την οποία κινεί άλλος πιστωτής. [...]»

Το ιστορικό της διαφοράς της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 10 Η ENEFI είναι εταιρία η οποία έχει την καταστατική της έδρα στην Ουγγαρία και, κατά τον κρίσιμο χρόνο στην υπόθεση της κύριας δίκης, διατηρούσε εγκατάσταση στη Ρουμανία. Στις 13 Δεκεμβρίου 2012 κινήθηκε διαδικασία αφερεγγυότητας εις βάρος της εταιρίας αυτής στην Ουγγαρία και η έναρξη της κοινοποιήθηκε στην DGRFP Braşov στις 7 Ιανουαρίου 2013.

- 11 Τον Ιανουάριο του 2013 η DGRFP Βραζον ανήγγειλε δύο απαιτήσεις στο πλαίσιο της ως άνω διαδικασίας αφερεγγυότητας. Εντούτοις, δεδομένου ότι δεν τήρησε την προβλεπόμενη προθεσμία και παρέλειψε να καταβάλει τα τέλη εγγραφής, οι απαιτήσεις της δεν ελήφθησαν υπόψη κατά τη διαδικασία αυτή, γεγονός για το οποίο η DGRFP Βραζον ενημερώθηκε στις 2 Μαΐου 2013.
- 12 Στη συνέχεια, ενόσω εκκρεμούσε ακόμη η διαδικασία αφερεγγυότητας, η DGRFP Βραζον πραγματοποίησε φορολογικό έλεγχο στις εγκαταστάσεις της ENEFI στη Ρουμανία. Στις 25 Ιουνίου 2013 η DGRFP Βραζον εξέδωσε εις βάρος της εταιρίας πράξη καταλογισμού φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ). Δεν ανήγγειλε όμως την απαίτηση από αυτή την πράξη καταλογισμού στο πλαίσιο της διαδικασίας αφερεγγυότητας.
- 13 Αρχικώς, η ENEFI δεν προσέβαλε την πράξη καταλογισμού. Κατόπιν τούτου, στις 7 Αυγούστου 2013, εκδόθηκε εις βάρος της εκτελεστός τίτλος από τις ρουμανικές αρχές, οι οποίες κίνησαν εν συνεχεία διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως.
- 14 Προτού περατωθεί, στις 7 Σεπτεμβρίου 2013, η διαδικασία αφερεγγυότητας στην Ουγγαρία, η ENEFI άσκησε ανακοπή κατά της κινηθείσας στη Ρουμανία αναγκαστικής εκτελέσεως. Ειδικότερα, υποστήριξε ότι δεν ήταν υποχρεωμένη να καταβάλει τον ΦΠΑ που όφειλε σύμφωνα με την πράξη καταλογισμού και ότι η οικεία διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως ήταν παράνομη, δεδομένου ότι, κατά τον χρόνο πραγματοποίησής του φορολογικού ελέγχου σε συνέχεια του οποίου εκδόθηκε η πράξη καταλογισμού, είχε ήδη κινηθεί εις βάρος της διαδικασία αφερεγγυότητας στην Ουγγαρία. Συνεπώς, κατά την άποψη της ENEFI, η DGRFP Βραζον όφειλε να έχει αναγγείλει την απαίτησή της στο πλαίσιο εκείνης της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Κατά το ουγγρικό δίκαιο, το οποίο σύμφωνα με τα όσα ορίζει το άρθρο 4 του κανονισμού 1346/2000 είναι, κατά την ENEFI, το εφαρμοστέο εν προκειμένω, οι απαιτήσεις που δεν έχουν αναγγελθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας αφερεγγυότητας δεν μπορούν κατ' αρχήν να προβληθούν.
- 15 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunalul Mureș (πρωτοδικείο του Mureș, Ρουμανία) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
 - «1) Μήπως κατά την ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφοι 1 και 2, στοιχεία στ' και ια', του κανονισμού 1346/2000, μπορούν τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας, τα οποία διέπονται από το δίκαιο του κράτους ενάρξεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας, να περιλάβουν την έκπτωση πιστωτή, ο οποίος δεν έλαβε μέρος στη διαδικασία αφερεγγυότητας, από το δικαίωμα επιδιώξεως της απαιτήσεώς του σε άλλο κράτος μέλος ή την αναστολή της αναγκαστικής εκτελέσεως της εν λόγω απαιτήσεως σε αυτό το άλλο κράτος μέλος;
 - 2) Ασκεί επιρροή το γεγονός ότι η απαίτηση η οποία επιδιώκεται μέσω αναγκαστικής εκτελέσεως σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο της ενάρξεως της διαδικασίας είναι φορολογική απαίτηση;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 16 Με το πρώτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 4 του κανονισμού 1346/2000 έχει την έννοια ότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του διατάξεις του εσωτερικού δικαίου του κράτους ενάρξεως οι οποίες προβλέπουν, στην περίπτωση πιστωτή που δεν έχει μετάσχει στην κινηθείσα διαδικασία αφερεγγυότητας, ότι αυτός εκπίπτει του δικαιώματος να προβάλει την απαίτησή του ή ότι αναστέλλεται η διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως τέτοιας απαιτήσεως σε άλλο κράτος μέλος.

- 17 Επ' αυτού, προκύπτει κατ' αρχάς από το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000 ότι, ελλείψει αντίθετης διατάξεως στον ίδιο τον κανονισμό, η διαδικασία αφερεγγυότητας και τα αποτελέσματά της διέπονται από το δίκαιο του κράτους ενάρξεως (στο εξής: *lex fori concursus*). Πράγματι, όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική σκέψη 23 του κανονισμού αυτού, το *lex fori concursus* ρυθμίζει όλα τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας, τόσο τα δικονομικά όσο και τα ουσιαστικά, επί των οικείων προσώπων και έννομων σχέσεων.
- 18 Ειδικότερα, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχεία ζ' και η', του κανονισμού 1346/2000, το *lex fori concursus* ορίζει ποιες απαιτήσεις πρέπει να αναγγελθούν, ποια είναι η τύχη των απαιτήσεων που γεννώνται μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας και ποιοι κανόνες ισχύουν για την αναγγελία, την επαλήθευση και την αποδοχή των απαιτήσεων. Προκειμένου όμως οι διατάξεις αυτές να μη στερούνται πρακτικής αποτελεσματικότητας, επιβάλλεται και οι συνέπειες της μη τηρήσεως των κανόνων του *lex fori concursus* σχετικά με την αναγγελία των απαιτήσεων και, πιο συγκεκριμένα, με την προθεσμία αναγγελίας να συνάγονται επίσης από το ίδιο *lex fori concursus* (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2015, *Kornhaas*, C-594/14, EU:C:2015:806, σκέψη 19).
- 19 Όσον αφορά τα αποτελέσματα της περατώσεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας, ιδίως μέσω πτωχευτικού συμβιβασμού, καθώς και τα δικαιώματα των πιστωτών μετά την περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας, υπενθυμίζεται ότι αυτά τα αποτελέσματα και τα δικαιώματα, όπως ορίζεται ρητώς στο άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχεία ι' και ια', του κανονισμού 1346/2000, ρυθμίζονται επίσης από το *lex fori concursus*.
- 20 Μολονότι αληθεύει συναφώς ότι το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 1346/2000, όπου απαριθμούνται ζητήματα τα οποία διέπονται από το *lex fori concursus*, δεν αναφέρεται ειδικώς στους πιστωτές που δεν έχουν μετάσχει στη διαδικασία αφερεγγυότητας και, κατ' επέκταση, στα αποτελέσματα της εν λόγω διαδικασίας, ή της περατώσεώς της, επί των δικαιωμάτων των συγκεκριμένων πιστωτών, δεν χωρεί, παρά ταύτα, αμφιβολία ότι τα αποτελέσματα αυτά πρέπει επίσης να συνάγονται από το ίδιο *lex fori concursus*.
- 21 Πράγματι, αφενός, ο κατάλογος των ζητημάτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4 του κανονισμού 1346/2000, ο οποίος περιέχεται στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού, δεν είναι εξαντλητικός, όπως συνάγεται και από το γράμμα της διατάξεως, και δη από τη χρήση της λέξης «συγκεκριμένα».
- 22 Αφετέρου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τυχόν ερμηνεία υπό την έννοια ότι το *lex fori concursus* ρυθμίζει τα αποτελέσματα της περατώσεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας, ιδίως μέσω πτωχευτικού συμβιβασμού, και τα δικαιώματα των πιστωτών μετά την περάτωση αυτή, αλλά όχι τα αποτελέσματα επί των δικαιωμάτων των πιστωτών που δεν έχουν μετάσχει στη διαδικασία αυτή, θα μπορούσε να θίξει σοβαρά την αποτελεσματικότητα της εν λόγω διαδικασίας.
- 23 Η ερμηνεία η οποία εκτίθεται στη σκέψη 22 της παρούσας αποφάσεως θα σήμαινε ότι οι πιστωτές που δεν έχουν μετάσχει στη διαδικασία αφερεγγυότητας θα μπορούσαν, μετά την περάτωση της διαδικασίας, να ζητήσουν την πλήρη εξόφληση των απαιτήσεών τους, όπερ θα είχε ως συνέπεια την άνιση μεταχείριση των πιστωτών. Εξάλλου, και κυρίως, η ερμηνεία αυτή θα αναιρούσε εν τέλει κάθε πτωχευτικό συμβιβασμό ή κάθε άλλο παρόμοιο μέτρο διασώσεως του οφειλέτη, καθόσον ο τελευταίος, υπέχοντας την υποχρέωση να εξοφλήσει τις απαιτήσεις των πιστωτών που δεν έχουν μετάσχει στη διαδικασία αφερεγγυότητας, δεν θα διέθετε τα αναγκαία μέσα για να καταβάλει, στο πλαίσιο του πτωχευτικού συμβιβασμού ή άλλου παρόμοιου μέτρου, τα οφειλόμενα προς τους λοιπούς πιστωτές, δεδομένου ότι οι οφειλές αυτές κατά κανόνα αναδιαρθρώνονται και/ή μειώνονται ανάλογα με τα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία έχει πράγματι στη διάθεσή του ο οφειλέτης.

- 24 Για τους ίδιους, εν μέρει, λόγους δεν πρέπει να γίνει δεκτή η άποψη που προβάλλεται συναφώς από το αιτούν δικαστήριο, ότι διάταξη του εφαρμοστέου επί κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας *lex fori concursus* η οποία περιορίζει ή αποκλείει το δικαίωμα να προβληθεί απαίτηση που δεν έχει αναγγελθεί στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διαδικασίας θα παρακώλυε τη δυνατότητα, την οποία προβλέπει ο κανονισμός 1346/2000, να ζητηθεί η έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας.
- 25 Πράγματι, αφενός, τέτοια διάταξη του *lex fori concursus*, αντιθέτως προς το συμπέρασμα προς το οποίο μάλλον κλίνει το αιτούν δικαστήριο, δεν παρεμποδίζει καθ' εαυτήν την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας, αλλά μόνον την αποδοχή του αιτήματος να κινηθεί τέτοια διαδικασία στην περίπτωση όπου το αίτημα αυτό υποβάλλεται από πιστωτή που δεν έχει τηρήσει την προθεσμία την οποία προβλέπει το εφαρμοστέο επί της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας *lex fori concursus* για την αναγγελία της απαίτησής του. Αντιστρόφως, είναι παραδεκτό οποιοδήποτε αίτημα προερχόμενο είτε από πιστωτή του οποίου η απαίτηση εξακολουθεί να μπορεί να προβληθεί είτε από τον σύνδικο της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας.
- 26 Αφετέρου, μολονότι ο κανονισμός 1346/2000 προβλέπει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τη δυνατότητα να κινηθεί δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας, το Δικαστήριο έχει ήδη υπενθυμίσει ότι η έναρξη της διαδικασίας αυτής, η οποία, όπως ορίζει το άρθρο 3, παράγραφος 3, του ως άνω κανονισμού, πρέπει να είναι διαδικασία εκκαθάρισεως, ενδέχεται να αντιβαίνει στον σκοπό που επιδιώκεται από την κύρια διαδικασία προστατευτικού χαρακτήρα, καθώς και ότι ο εν λόγω κανονισμός θέτει, ως εκ τούτου, ορισμένους αναγκαστικούς δικαίους κανόνες συντονισμού προκειμένου, όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική σκέψη 12 του ίδιου πάντοτε κανονισμού, να διασφαλιστεί η αναγκαία ομοιομορφία εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πλαίσιο του συστήματος αυτού, όπως διευκρινίζεται με την αιτιολογική σκέψη 20 του κανονισμού 1346/2000, η κύρια διαδικασία κατέχει κυρίαρχη θέση σε σχέση με τη δευτερεύουσα (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2012, *Bank Handlowy και Adamiak*, C-116/11, EU:C:2012:739, σκέψεις 59 και 60).
- 27 Λαμβανομένης υπόψη της κυρίαρχης αυτής θέσης της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας, φαίνεται απολύτως λογικό να μπορεί ο εθνικός νομοθέτης, μέσω του αποκλεισμού των απαιτήσεων που αναγγέλλονται εκπροθέσμως, να μην επιτρέπει στους δικαιούχους τέτοιων απαιτήσεων να ζητήσουν την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας, δεδομένου ότι η έναρξη αυτή θα καθιστούσε δυνατή την καταστρατήγηση του προβλεπόμενου από το *lex fori concursus* αποκλεισμού των εν λόγω απαιτήσεων. Επιπλέον, κατ' αναλογίαν προς τη συλλογιστική που προεκτέθηκε στη σκέψη 23 της παρούσας αποφάσεως, μια τέτοια νομοθεσία αποτρέπει το ενδεχόμενο να είναι σε θέση πιστωτής ο οποίος δεν έχει μετάσχει στην κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας να υπονομεύσει τον πτωχευτικό συμβιβασμό ή άλλο παρόμοιο μέτρο διασώσεως του οφειλέτη στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, ζητώντας την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας.
- 28 Κατόπιν των ανωτέρω, πρέπει να γίνει δεκτό ότι διάταξη του εσωτερικού δικαίου του κράτους ενάρξεως η οποία προβλέπει, στην περίπτωση πιστωτή που δεν έχει μετάσχει στη διαδικασία αφερεγγυότητας, την έκπτωσή του από το δικαίωμα να προβάλει την απαίτησή του εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4 του κανονισμού 1346/2000.
- 29 Ακολούθως, λαμβανομένου υπόψη του συμπεράσματος που διατυπώθηκε στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το *lex fori concursus* μπορεί επίσης να προβλέπει την αναστολή της αναγκαστικής εκτελέσεως μιας απαιτήσεως η οποία δεν είχε αναγγελθεί εμπροθέσμως. Πράγματι, όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 46 και 47 των προτάσεών του, δεδομένου ότι, κατ' αρχήν, επιτρέπεται ο αποκλεισμός των απαιτήσεων που δεν έχουν αναγγελθεί, ο κανονισμός 1346/2000 θα πρέπει, κατά μείζονα λόγο, να επιτρέπει διάταξη του *lex fori concursus* η οποία απλώς και μόνον αναστέλλει τη διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως τέτοιων απαιτήσεων.
- 30 Σημειωτέον δε ότι, καθόσον ο κανονισμός 1346/2000 δεν εναρμονίζει τις προθεσμίες αναγγελίας των απαιτήσεων στις διαδικασίες αφερεγγυότητας οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, απόκειται στην εσωτερική έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους να θέσει τις προθεσμίες αυτές, δυνάμει

της αρχής της δικονομικής αυτονομίας, υπό την προϋπόθεση, πάντως, ότι οι σχετικοί κανόνες δεν είναι λιγότερο ευνοϊκοί από εκείνους που διέπουν παρόμοιες καταστάσεις του εσωτερικού δικαίου (αρχή της ισοδυναμίας) και ότι δεν καθιστούν στην πράξη αδύνατη ή υπέρμετρα δυσχερή την άσκηση των παρεχόμενων από το δίκαιο της Ένωσης δικαιωμάτων (αρχή της αποτελεσματικότητας) (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2015, Nike European Operations Netherlands, C-310/14, EU:C:2015:690, σκέψη 28 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Δεδομένου ότι δεν υπάρχουν συναφώς επαρκείς ενδείξεις, που να προκύπτουν, παραδείγματος χάρη, από τις παρατηρήσεις των μετεχόντων στη διαδικασία, απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει αν τα ως άνω κριτήρια πληρούνται όσον αφορά το άρθρο 20, παράγραφος 3, του νόμου XLIX του 1991.

- 31 Τέλος, διαπιστώνεται ότι το συμπέρασμα που διατυπώθηκε στις σκέψεις 28 και 29 της παρούσας αποφάσεως δεν αναιρείται από το γεγονός ότι το άρθρο 15 του κανονισμού 1346/2000 προβλέπει ότι τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί «εκκρεμούς δίκης» με αντικείμενο πράγμα ή δικαίωμα της πτωχευτικής περιουσίας διέπονται αποκλειστικώς από το δίκαιο του κράτους μέλους όπου υφίσταται η εκκρεμοδικία.
- 32 Πράγματι, η συγκεκριμένη διάταξη πρέπει να ερμηνευθεί σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1346/2000, το οποίο διακρίνει τις «εκκρεμείς δίκες» από τις λοιπές ατομικές διώξεις. Συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί των λοιπών ατομικών διώξεων, πέραν των «εκκρεμών δικών», διέπονται σε κάθε περίπτωση αποκλειστικώς από το *lex fori concursus*. Όπως όμως εξήγησε και ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 67 έως 78 των προτάσεών του, οι διαδικασίες αναγκαστικής εκτελέσεως απαιτήσεων εμπίπτουν σε αυτήν ακριβώς την τελευταία κατηγορία.
- 33 Επιπλέον, αξίζει να επισημανθεί συναφώς ότι ο κανονισμός 1346/2000 στηρίζεται στην αρχή ότι οι ατομικές διώξεις μέσω της κινήσεως και της διεξαγωγής διαδικασιών αναγκαστικής εκτελέσεως, ενόσω εκκρεμεί η διαδικασία αφερεγγυότητας εις βάρος του οφειλέτη, προσκρούουν στην επιταγή της ίσης μεταχειρίσεως των πιστωτών, η οποία διαπνέει, *mutatis mutandis*, κάθε διαδικασία αφερεγγυότητας. Έτσι, το άρθρο 20, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000 υποχρεώνει τον πιστωτή ο οποίος επιτυγχάνει με οποιονδήποτε τρόπο, «και δη μέσω αναγκαστικής εκτελέσεως», την ικανοποίηση της απαιτήσεώς του με περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη ευρισκόμενα σε άλλο κράτος μέλος, εκτός του κράτους ενάρξεως, να αποδώσει ό,τι έλαβε στον σύνδικο.
- 34 Επομένως, θα ήταν αντιφατικό να ερμηνευθεί το άρθρο 15 του κανονισμού 1346/2000 υπό την έννοια ότι αφορά και τις διαδικασίες αναγκαστικής εκτελέσεως, όπερ θα σήμαινε ότι τα αποτελέσματα της ενάρξεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας θα διέπονταν από το δίκαιο του κράτους μέλους όπου εκκρεμεί μια τέτοια διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως, τη στιγμή που, παράλληλα, το άρθρο 20, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, επιβάλλοντας ρητώς την απόδοση στον σύνδικο οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου αποκτήθηκε «μέσω αναγκαστικής εκτελέσεως», θα στερούσε από το προαναφερθέν άρθρο 15 την πρακτική του αποτελεσματικότητας.
- 35 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι διαδικασίες αναγκαστικής εκτελέσεως δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 15 του κανονισμού 1346/2000.
- 36 Κατόπιν των ανωτέρω, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 4 του κανονισμού 1346/2000 έχει την έννοια ότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του διατάξεις του εσωτερικού δικαίου του κράτους μέλους ενάρξεως οι οποίες προβλέπουν, στην περίπτωση πιστωτή που δεν έχει μετάσχει στην κινηθείσα διαδικασία αφερεγγυότητας, ότι αυτός εκπίπτει του δικαιώματος να προβάλει την απαίτησή του ή ότι αναστέλλεται η διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως τέτοιας απαιτήσεως σε άλλο κράτος μέλος.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

- 37 Με το δεύτερό του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν ο φορολογικός χαρακτήρας της απαιτήσεως βάσει της οποίας κινήθηκε διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος ενάρξεως ασκεί επιρροή ως προς την απάντηση που πρέπει να δοθεί στο πρώτο ερώτημα.
- 38 Επ' αυτού, στην αιτιολογική σκέψη 21 του κανονισμού 1346/2000 εκτίθεται ότι κάθε πιστωτής ο οποίος έχει τη συνήθη διαμονή του, την κατοικία του ή την έδρα του εντός της Ένωσης θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να αναγγείλει τις απαιτήσεις του σε οποιαδήποτε διαδικασία αφερεγγυότητας εκκρεμεί εντός της Ένωσης και αφορά τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη, τούτο δε θα πρέπει να ισχύει επίσης για τις φορολογικές αρχές και για τους οργανισμούς κοινωνικών ασφαλίσεων. Στην ίδια αιτιολογική σκέψη προστίθεται ότι πρέπει πάντως, προς διασφάλιση της ίσης μεταχειρίσεων των πιστωτών, να συντονίζεται η κατανομή του προϊόντος της εκκαθαρίσεως. Στο πνεύμα αυτό, το άρθρο 39 του εν λόγω κανονισμού προβλέπει κατ' ουσίαν ότι οι φορολογικές αρχές των λοιπών κρατών μελών, πέραν του κράτους ενάρξεως, έχουν το δικαίωμα, όπως κάθε πιστωτής που έχει τη συνήθη διαμονή του, την κατοικία του ή την έδρα του σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος ενάρξεως, να αναγγέλλουν εγγράφως τις απαιτήσεις τους στο πλαίσιο της διαδικασίας αφερεγγυότητας.
- 39 Συνεπώς, από τις διατάξεις αυτές συνάγεται, αφενός, ότι ο κανονισμός 1346/2000 δεν επιτρέπει εθνικές ρυθμίσεις οι οποίες αποκλείουν τη δυνατότητα αναγγελίας, στο πλαίσιο της διαδικασίας αφερεγγυότητας, των απαιτήσεων των φορολογικών αρχών των άλλων κρατών μελών, πέραν του κράτους ενάρξεως. Αφετέρου, από τις ίδιες διατάξεις προκύπτει ότι ο κανονισμός αυτός δεν διακρίνει με κανέναν τρόπο τους πιστωτές του ιδιωτικού δικαίου από εκείνους του δημοσίου δικαίου.
- 40 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι οι διατάξεις του κανονισμού 1346/2000 δεν επιφυλάσσουν στις απαιτήσεις των φορολογικών αρχών των λοιπών κρατών μελών, πέραν του κράτους ενάρξεως, προτιμησιακή μεταχείριση, υπό την έννοια ότι θα έπρεπε, στην περίπτωση τους, να είναι δυνατή η αναγκαστική τους εκτέλεση ακόμη και μετά την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας. Κατά συνέπεια, όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης, το γεγονός ότι οι απαιτήσεις βάσει των οποίων κινήθηκε η διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως είναι φορολογικού χαρακτήρα δεν σημαίνει ότι οι ως άνω απαιτήσεις ρυθμίζονται, εξ αυτού του λόγου, αποκλειστικώς και μόνον από το εσωτερικό ρουμανικό δίκαιο ούτε ότι τα αποτελέσματα που προβλέπει το *lex fori concursus*, εν προκειμένω το ουγγρικό πτωχευτικό δίκαιο, δεν έχουν εφαρμογή επί αυτών.
- 41 Κατόπιν τούτου, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο φορολογικός χαρακτήρας της απαιτήσεως βάσει της οποίας κινήθηκε διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος ενάρξεως δεν ασκεί επιρροή, σε μια περίπτωση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, ως προς την απάντηση που πρέπει να δοθεί στο πρώτο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 42 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπόδιτος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας, έχει την έννοια ότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του διατάξεις του εσωτερικού δικαίου του κράτους μέλους ενάρξεως διαδικασίας**

αφερεγγυότητας οι οποίες προβλέπουν, στην περίπτωση πιστωτή που δεν έχει μετάσχει στην εν λόγω διαδικασία, ότι αυτός εκπίπτει του δικαιώματος να προβάλει την απαίτησή του ή ότι αναστέλλεται η διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως τέτοιας απαιτήσεως σε άλλο κράτος μέλος.

- 2) Ο φορολογικός χαρακτήρας της απαιτήσεως βάσει της οποίας κινήθηκε διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος ενάρξεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας δεν ασκεί επιρροή, σε μια περίπτωση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, ως προς την απάντηση που πρέπει να δοθεί στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα.

(υπογραφές)